

Szanowni Państwo!

Notatki Prezesa nr 11 zawierają informacje o Polskim Towarzystwie Chemicznym (PTChem) w trzecim kwartale 2018 roku.

Był to okres przełomowy dla Towarzystwa. Jak informowałem w poprzednich *Notatkach*, w dniu 5 lipca 2018 roku Rada m.st. Warszawy zaaprobowała projekty „Umowy o utworzeniu i prowadzeniu jako wspólnej instytucji kultury Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie” oraz „Statutu Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie”. Na tej podstawie w dniu 31 lipca 2018 roku zawarta została umowa między Polskim Towarzystwem Chemicznym a Miastem Stołecznym Warszawa, na mocy której rozpoczęło funkcjonowanie Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie (MMSC) jako wspólna instytucja kultury. Z tym też dniem PTChem przestało być najemcą budynku przy ul. Freta 16, a pełniąca obowiązki dyrektora Muzeum, mgr Agata Modzelewska, rozpoczęła przeszeregowywanie personelu do nowej instytucji oraz tworzenie relacji w zakresie jej współistnienia z Polskim Towarzystwem Chemicznym. Do końca 2018 roku czeka nas formalne przekazanie eksponatów muzealnych do MMSC oraz podpisanie umowy podnajmu pomieszczeń dla Biura i Archiwum Towarzystwa. Dzięki tym przeobrażeniom znacząco zmniejszyły się zobowiązania finansowe PTChem. Sytuacja w tym zakresie ustabilizowała się i na koniec roku 2018 na koncie Towarzystwa powinny znajdować się środki zabezpieczające jego funkcjonowanie w najbliższym roku.

Określiłem miniony kwartał 2018 roku mianem przełomowego, bowiem problem zabezpieczenia finansowania Muzeum – spędzający od lat sen z powiek kolejnym ekipom zarządzającym Towarzystwem – został trwale rozwiązany. Otwiera to możliwość zajęcia się wieloma ważnymi sprawami, które były zaniedbywane wobec ustawicznej pogoni za środkami na utrzymanie placówki. Znaczący wkład finansowy m.st. Warszawy (2 mln złotych rocznie) umożliwi rozwój MMSC. Ma ono szansę stać się perłą wśród warszawskich instytucji kultury, rozpoznawalną ze względu na postać Patronki w skali międzynarodowej.

Polskie Towarzystwo Chemiczne jest współwłaścicielem Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie. Będzie także miało znaczący wpływ na kwestie merytoryczne poprzez siedmioosobową Radę Muzeum, w składzie której pięć osób będzie pochodziło z rekomendacji Towarzystwa. Rolą jego kolejnych władz będzie ułożenie dobrych relacji z MMSC, zapewniających harmonijne współistnienie w budynku przy ul. Freta 16 i współdziałanie w kwestiach merytorycznych.

Ważnym wydarzeniem trzeciego kwartału był Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Chemicznego, który odbył się w Krakowie w dniach 17–21 września. W tradycyjnym krajowym święcie nauk chemicznych uczestniczyło w tym roku 800 osób. Powszechne są opinie o profesjonalnej organizacji Zjazdu i jego wysokim poziomie naukowym. Zjazd uświetniły wykłady wybitnych uczonych z kraju i zagranicy. Dziewięć wykładów plenarnych, obejmujących tematycznie różne obszary

współczesnej chemii, wygłosili laureaci odznaczeń i medali PTChem, natomiast cztery wykłady plenarne z cyklu „Historyczne intermezzo” przybliżyły historię chemii w Krakowie i osiągnięcia jej znakomitych przedstawicieli w osobach profesorów Karola Olszewskiego, Kazimierza Gumińskiego i Adama Bielańskiego. W ramach 15 sekcji tematycznych i jednego mikrosymposium zaprezentowano 409 wykładów i komunikatów sekcyjnych oraz 425 posterów. Swoje produkty zaprezentowało 30 firm z branży chemicznej, w tym wydawcy książek i podręczników naukowych. Gośćmi Zjazdu byli między innymi prezes Słowackiego Towarzystwa Chemicznego, profesor Peter Simon, oraz członek Zarządu Czeskiego Towarzystwa Chemicznego, profesor Václav Slovák. O wysoki poziom Zjazdu zadbał Komitet Naukowy, któremu przewodniczył dziekan Wydziału Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Piotr Kuśtrowski. Panu Dziekanowi należą się też podziękowania za udostępnienie pięknych obiektów i infrastruktury Wydziału Chemii na cele zjazdowe. Profesor Ewa Witek, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego i Oddziału Krakowskiego PTChem, dołożyła wszelkich starań, aby uczestnikom pozostały jak najlepsze wspomnienia z tegorocznego Zjazdu. Profesjonalnie ułożony program obejmował przerwy kawowo-herbaciane, w trakcie których raczyliśmy się smacznymi ciastkami. Zadbano o wyśmienite kanapki plus piwo w trakcie sesji posterowych oraz o dobre obiady w porze południowej. Świetnie zorganizowano także bankiet w „Zalesiu”, podczas którego debatowaliśmy o przyszłości chemii i Polskiego Towarzystwa Chemicznego, spożywając dania krakowsko-małopolskie i popijając wino lub inne napoje. Pani Profesor i Komitetowi Organizacyjnemu za wszystko serdeczne dzięki. Słowa podziękowania należą się uczelniom krakowskim: Uniwersytetowi Jagiellońskiemu (UJ), Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica (AGH) i Politechnice Krakowskiej (PK), których Rektorzy skierowali do zebranych słowa powitania w trakcie ceremonii otwarcia, jak również Wydziałom Inżynierii Materiałowej i Ceramiki AGH oraz Inżynierii i Technologii Chemicznej PK i ich dziekanom, profesorom Włodzimierzowi Mozgawie i Dariuszowi Bogdałowi. Jesteśmy także wdzięczni Instytutowi Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. Jerzego Habera PAN i dyrektor Instytutu, profesor Małgorzacie Witko, za wsparcie organizacyjne Zjazdu. Znaczną pomoc w jego organizacji otrzymaliśmy ze strony administracji PTChem, za co Paniom z Biura serdecznie dziękuję. W istotny sposób Zjazd wsparli finansowo darczyńcy, którym bardzo dziękujemy za pomoc. Po pięciu dniach intensywnej pracy i odpoczynku w trakcie imprez towarzyszących opuszczaliśmy Kraków z niezapomnianymi wrażeniami, które przetrwają do kolejnego, LXII Zjazdu PTChem w Warszawie. Organizatorzy przyszłorocznego spotkania, połączonego z Jubileuszem 100-lecia Towarzystwa, serdecznie nań zapraszali.

W pierwszym dniu Zjazdu miały miejsce dwa ważne wydarzenia, a mianowicie posiedzenie Kolegium Wyborczego oraz Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa. Wybrano władze PTChem na kadencję 2019–2021, to jest prezes Zarządu Głównego (ZG) oraz członków Prezydium ZG, Głównej Komisji Rewizyjnej oraz Sądu Koleżeńskiego. Prezesem została profesor Izabela Nowak, pełniąca funkcję skarbnika w kadencji 2016–2018. O składzie wyżej wymienionych gremiów nie będę

informował, ponieważ znacznie lepiej uczyni to Pani Prezes po objęciu funkcji 1 stycznia 2019 roku oraz po ukonstytuowaniu się Zarządu. Walne Zgromadzenie członków miało spokojny przebieg wobec znacznie przedłużonego zebrania Kolegium Wyborczego. Tradycyjnie przedstawione zostały sprawozdania z działalności: ZG PTChem w roku 2017, Głównej Komisji Rewizyjnej, Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie PTChem, wydawnictwa PTChem „Wiadomości Chemiczne” oraz Komitetu Głównego Olimpiady Chemicznej. Pod koniec Walnego Zgromadzenia przewodnicząca Komisji Wyborczej, profesor Krystyna Wieczorek-Ciurowa, poinformowała o wynikach wyżej wspomnianych wyborów. Padły nieliczne pytania, na które odpowiedziałem. Walne Zgromadzenie sprawnie prowadził profesor Roman Dziembaj. W godzinach porannych dnia 17 września odbyło się posiedzenie Prezydium ZG, na którym przedstawione zostały informacje o finansach Towarzystwa i przygotowaniach do obchodów 100-lecia jego powstania. Omawiane były także scenariusze Walnego Zgromadzenia i otwarcia LXI Zjazdu PTChem.

W trakcie Zjazdu w Krakowie (20 września) odbyła się dwuczęściowa sesja zorganizowana przez profesor Ewę Wykę (Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN i Muzeum UJ Collegium Maius), zatytułowana kolejno: *Jędrzej Śniadecki – badacz i uczonec* oraz *Jędrzej Śniadecki – publicznie i prywatnie*. Poświęcona była wielkiemu uczonemu i patronowi prestiżowego Medalu PTChem w 250 rocznicę urodzin. Odbyły się ponadto dwie sesje naukowe dedykowane profesor Krystynie Dyrek (UJ) i profesorowi Romanowi Dziembajowi (UJ) z okazji przyznania obojgu uczonym Medalu Okolicznościowego i Odznaki Honorowej PTChem jako osobom szczególnie zasłużonym dla Polskiego Towarzystwa Chemicznego, wspierającym jego działania w kraju i za granicą.

W dniach 5–7 lipca, na zaproszenie dziekana Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki AGH, profesora Włodzimierza Mozgawy, uczestniczyłem w XXVIII Ogólnopolskim Zjeździe Dziekanów Wydziałów Chemicznych, który odbył się w Dworku Skawińskich w Skawinie. Miałem możliwość podzielenia się z uczestnikami nowinami z życia Towarzystwa. Za miłe przyjęcie i umożliwienie przedstawienia problemów PTChem serdecznie dziękuję.

Doktor Iwona Maciejowska, przewodnicząca Division of Chemical Education EuChemS, reprezentowała PTChem na Zgromadzeniu Ogólnym (*General Assembly*) Europejskiego Towarzystwa Chemicznego w Liverpoolu, które odbyło się w dniach 25–26 sierpnia bieżącego roku. Informacje o tym wydarzeniu są dostępne pod adresem: <https://www.euchems.eu/2018-general-assembly-liverpool-uk/>.

W dniu 24 września uczestniczyłem w posiedzeniu Prezydium Komitetu Chemii PAN, na którym dyskutowano nad inicjatywą ubiegania się o zorganizowanie w Polsce w 2025 roku Zgromadzenia Ogólnego i Kongresu IUPAC, a także nad następującymi kwestiami: współpracy między nauką a przemysłem, ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w kontekście statusu instytutów

badawczych PAN oraz nad zagadnieniami dotyczącymi listopadowego posiedzenia plenarnego Komitetu.

Wśród wyróżnionych tytułem Fellow ChemPubSoc Europe w edycji 2016/2017 znaleźli się polscy uczeni: Piotr Bałczewski (Instytut Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN w Łodzi / Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie i wiceprezes PTChem), Karol Grela (Uniwersytet Warszawski) oraz Daniel Gryko (Instytut Chemii Organicznej PAN w Warszawie) (https://www.chemistryviews.org/SpringboardWebApp/userfiles/chem/image/2018/2018_07/fellows.jpg). Serdecznie gratulujemy prestiżowego wyróżnienia i dziękujemy za publikacje w czasopiśmie instytucji ChemPubSoc Europe, której jesteśmy udziałowcem.

Z inicjatywy Stowarzyszenia im. Jędrzeja Śniadeckiego, Karola Olszewskiego i Zygmunta Wróblewskiego w Poznaniu obchodami w Polsce i na Litwie uczczono 250 rocznicę urodzin Jędrzeja Śniadeckiego. Odbyły się one pod honorowym patronatem między innymi Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Z powodu licznych zobowiązań i nawarstwionych problemów nie mogliśmy w tych wydarzeniach aktywnie uczestniczyć. Chcemy jednak serdecznie podziękować prezesowi Stowarzyszenia, Panu Pawłowi Olejniczakowi, za godne zorganizowanie obchodów oraz szerokie promowanie osoby bardzo ważnej dla nauki Polski i Litwy. Informacja o Jędrzeju Śniadeckim ukazała się w kwietniowym (4) zeszycie „Świata Nauki”, polskiej edycji „Scientific American”, a przygotowały ją profesor Mirosława Mołotkin-Dopierała oraz profesor Elżbieta Frąckowiak. W informacji znalazła się wzmianka o Medalu im. Jędrzeja Śniadeckiego Polskiego Towarzystwa Chemicznego, przyznawanym „chemikowi pracującemu w Polsce za wybitne osiągnięcia naukowe o światowym znaczeniu w chemii”, jak również o Stowarzyszeniu im. Jędrzeja Śniadeckiego, Karola Olszewskiego i Zygmunta Wróblewskiego.

Początek roku akademickiego 2018/2019 zbiegł się z wejściem w życie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wprowadzającej szereg nowych rozwiązań. W imieniu Polskiego Towarzystwa Chemicznego życzę wszystkim, by ten rok był udany oraz obfitujący w sukcesy naukowe, edukacyjne i organizacyjne. Życzę też, aby w nawale obowiązków nie umknęły uwadze kwestie żywotne dla chemii i dla organizacji skupiającej chemików – Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Warszawa, dnia 31 października 2018 roku

Notatki Prezesa, nr 11

Jerzy Błazejowski